

Schack på Nätet

Björn Gambäck

Elektroniskt schack i diverse olika former växer för närvarande explosionsartat. Grunden för de flesta varianter är det internationella elektroniska nätverket, Internet eller bara "nätet". Internet knyter samma de flesta universitet och högskolor i (väst-) världen och en ständigt ökande skara företag och privatpersoner skaffar sig också nätanknytning. Som en följd av detta finns det nu bland annat e-postschack, internet-schack, samt schackinformation och schackdatabaser både på "nätet" och på "väven".

Nya eller förvirrande begrepp? I den här artikeln ska jag försöka reda ut några (och försöka förvirra med ytterligare några :-)

E-Postschack

Den mest "traditionella" av de nya schacktyperna är nog e-postschacket. Det är helt enkelt vanligt korrespondensschack, men spelat med elektronisk post (electronic mail = email; e-post på svenska). Elektronisk post är kanske egentligen mer likt fax än vanlig post, dvs. många gånger snabbare och oftast säkrare. Dessutom är det betydligt billigare än fax och brev. Kostnaden per meddelande för användaren är faktiskt noll – det som kostar är anslutningen till nätet.

Ett meddelande skickas sekunds snabbt över nätet till en adressat på andra sidan jordklotet, så e-postschack har blivit en "blyxtvariant" av korrespondensschack. Oftast fungerar detta mycket bra, men problem kan tillstå, som i följande (även öppningsteoretiskt) intressanta Draken-parti (B78):

Ian Bucklar (2450) – Gambäck (2345)

1.	e2–e4	c7–c5
2.	♘g1–f3	d7–d6
3.	d2–d4	c5×d4
4.	♘f3×d4	♘g8–f6
5.	♘b1–c3	g7–g6
6.	♙c1–e3	♙f8–g7
7.	f2–f3	♘b8–c6
8.	♚d1–d2	0–0
9.	♙f1–c4	♙c8–d7
10.	h2–h4	♚a8–c8
11.	♙c4–b3	h7–h5
12.	0–0–0	♘c6–e5
13.	♙e3–g5	♚c8–c5
14.	♚c1–b1	♚f8–e8

Ett något ovanligt drag. Huvudvarianten är 14...b5 15.g4 a5, men nackdelen med det är att ett senare ♖b6 då inte angriper b2. Vitsen med ♚e8 är att göra ett väntedrag som dock i sig självt ofta är nyttigt — svart övergarderar den svaga punkten e7.

15.	g2–g4	h5×g4
16.	♙g5×f6 !?	♙g7×f6
17.	h4–h5	

En nyhet (16.h5 är vanligare). Här har spelats 17.f4?! och 17.♘d5!? ♚xd5! 18.♙xd5 ♖b6 19.♙b3 a5 20.f4 ♘c6 ♚ Kaplan–Kopljenovic, Oviedo 1993

17.	...	g6–g5
18.	f3–f4 ?	g5×f4 !

Partiet spelades som en del av en tvåpartiersmatch inom IECG, International Email Chess Group, den största organisationen för e-postschack med över 4000 medlemmar i ett 60-tal länder. I detta läge inträffade något i det andra partiet som eventuellt påverkade även utgången av detta:

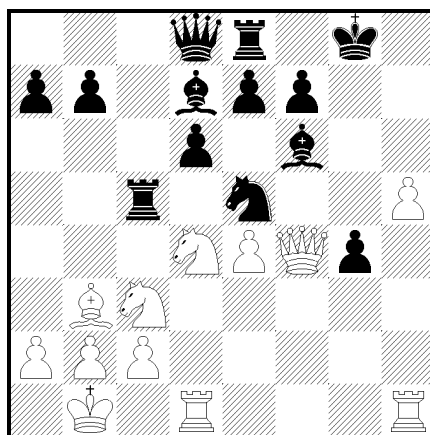
Gambäck – Bucklar [B22]

1.e4 c5 2.c3 ♘f6 3.e5 ♘d5 4.d4 cxd4 5.♘f3 ♘c6 6.♙c4 ♘b6 7.♙b3 d5 8.exd6 e.p. ♖xd6 9.♘a3 ♙e6 10.♘b5 ♖d7 11.♙xe6 ♖xe6+ 12.♙e3! ♘d5!?N 13.♘fxd4 ♖e4 14.0–0! ♘xe3 15.fxe3 e6 16.♘c7+

Min engelske motståndare protesterade: ♘c7 var inte ett tillåtet drag! Det visade sig att han hade registrerat 13.♘bxd4 (korr-schackets förbannelse: feluppställda pjäser) — när detta var utklarat gav han upp direkt. Även efter t.ex. 15... ♚c8 står vit dock klart bättre. Nåväl, huvudpartiet fortsatte:

19. ♖d2×f4

Antligen inte det bästa, även om 18.f4 var det egentliga felet. Här hade jag i alla fall förväntat mig 19.♘d5 ♙g5 20.♘xf4 ♘c4 Δ e7–e5 — också med bra spel för svart... men nu smäller det! (förstås... :-)

19. ... ♖c5×c3 !!
 20. b2×c3 ♜d8-c7

Svart står redan klart bättre, kanske på vinst.

21. ♞d4-e2 a7-a5
 22. h5-h6 ?! a5-a4
 23. ♙b3-d5 ♞d7-b5
 24. ♞e2-d4

Möjligen hade Bucklar tänkt försöka skapa motspel på kungsflygeln med springaren, men det strandar på 24. ♞g3 ♞g6! 25. ♜xf4 e6 -+. Alltså hade 23.a3 nog varit att föredra.

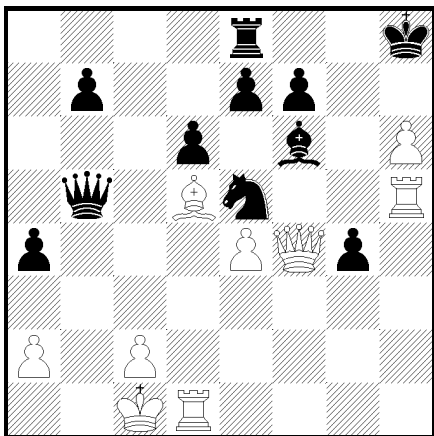
24. ... ♜c7×c3
 25. ♞d4×b5 ♜c3-b4 +
 26. ♙b1-c1 ♜b4×b5

Egentligen hade jag planerat 26... ♞g6 27. ♜xg4 (27.c3 ♜c8) ♙b2+ 28. ♙b1 ♙e5+ 29. ♙b3 axb3, men upptäckte i tid att vit då kan kontra: 26... ♞g6 27. ♙xf7+! ♙h8 (♙xf7 28. ♜f5 ±) 28. ♜xf6+! (28. ♜f1 ♙g5+) 28... exf6 29. ♙xe8 ♞f4 ∞

I detta läge strulade kommunikationerna till sig rejält. Min motståndares firma byggde om sitt interna datornät och förlorade kontakten med omvärlden i tre hela månader! Jag skickade påminnelser utan resultat. Inte heller turneringsledningen fick förstås kontakt med Bucklar, så till slut tilldömdes jag segern i partiet. Just då jag trodde historien var slut kom det plötsligt ett "mail" från Bucklar. Vi bestämde oss för att spela klart partiet ändå, men vits ställning är helt förlorad, så det följde:

27. ♜h1-h5 ♙g8-h8 !

Förstås inte 27... ♜c8?? 28. ♜xe5 dxe5 29. ♜xg4+ ♙h7 30. ♜f5+. Även efter 27... ♜b4 (eller 27... a3 28. ♜dh1) 28. ♜xe5 dxe5 29. ♜xg4+ ♙h8 30. ♙xf7 kommer vit bättre. 27... ♙h8! löser svarts problem.

Vit gav upp, eftersom svart nu vinner lätt. T.ex.

- a) 28. ♜xe5 ♙xe5 29. ♜xf7 ♜c8 30. ♜d2 ♙c3
 b) 28. ♜dh1 ♜c8 29. ♙d1 ♞d3! 30. cxd3 ♜xd3+
 c) 28. ♙xf7 ♜c8 29. ♙e6! (29. ♜xd6 ♞d3+) ♞d3+!
 30. ♜xd3 ♜b2+ 31. ♙d1 ♜xc2+ 32. ♙e1 ♙c3+
 d) 28. ♜f5 ♞g6 29. ♜xg4 ♜b2+ 30. ♙d2 e6 31. ♜xf6 ♜xf6 32. ♙c4± (32. ♙xb7 ♜d4+ och 33... ♜b6)

Förutom snabbheten har e-postschacket också ett par andra trevliga sidor: Den regerande (inofficielle) världsmästaren är en svensk, Mats Larsson, som vann den första mästartklassgruppen inom organisationen. Kristallen har dessutom en Sverige-fyra för närvarande, eftersom jag just nu är den 4:e högst rankade svensken på IECG:s lista (efter Ulf Andersson, Lars Karlsson... och Hans Pahlén (vem då?)). Inte två särskilt vanliga tillstånd!

Internet-schack

En annan möjlighet att spela schack på nätet är via speciella "nätschackklubbar". Den som har en bra nätanslutning (dvs. en med hög dataöverföringshastighet) kan ansluta sig till en av dessa klubbar, kolla upp vilka andra som är anslutna för tillfället och utmana en av dessa på ett parti. Oftast spelas 5-minutersblitz, men även traditionella långpartier förekommer. En förutsättning för att kunna göra detta är att man har ett elektroniskt schackbräde. Ett sådant kan man dock få gratis på nätet.

Den största "nätschackklubben" är IC, Internet Chess. För ungefär ett år sedan började de dock ta ut en medlemsavgift på \$50, varefter det snabbt dök upp andra klubbar där det fortfarande är gratis att spela. Nackdelen med att inte vara en registrerad medlem är dock att man inte får något ratingtal – och ett bra ratingtal behövs för att kunna få spela mot de starkare spelarna, eftersom det alltid är möjligt att avslå en utmaning, till exempel om man tycker att motståndaren verkar vara för dålig.

Information och databaser

Det kanske största användandet av nätet är dock snarast för informationsöverföring. Ett vanligt sätt att hitta sådan information är med hjälp av "väven" (World Wide Web eller WWW). Väven är egentligen inget i sig självt, utan bara ett sätt att lättare hitta och strukturera information på nätet. Det finns nämligen nästintill oändliga mängder information på detta redan. På schacksidan finns till exempel många partier från ChessAssistant allmänt tillgängliga i deras egen databas. FIDE:s ratinglistor finns också. Till och med rent elektroniska schacktidningar med rykande färsk schacknyheter har dykt upp.

Dessutom tillhandahåller många schackklubbar och -organisationer information om sig själva. Även information om Kristallen går att hitta: Lite kort klubbhistoria, spelprogram, ratinglistor, parti-bulletiner, en del artiklar från Kristallaren, etc. Den som har tillgång till väven kan själv kika på

<http://sics.se/~gam/ksk/ksk.html>

Den sidan innehåller även hänvisningar ("länkar") till många andra schackresurser på nätet.